

PRIMER CONGRÉS INTERNACIONAL JOVENTUT I SOCIETAT

Joventut i Risc. Unes relacions ineludibles?

Girona, 18-20 de juny de 2009

EL PAPER DEL TÈCNIC DE JOVENTUT DAVANT ELS RISCOS QUE DIFICULTEN L'EMANCIPACIÓ JUVENIL

Myrte Monseny Martínez – mmonseny@gencat.cat

Xavier Úcar Martínez – xavier.ucar@uab.es

Àmbit: Risc, emancipació i joves

Paraules clau: Tècnic de joventut, intervenció socioeducativa, autonomia, habilitats i competències.

“**Emancipació** *f* **1 DR 1** Acció d'emancipar o d'emancipar-se; **2** l'efecte. **2 DR CIV 1** Sortida de la pàtria potestat sia per disposició de la llei sia per voluntat del seu titular. **2** Estat civil de la persona, intermedi entre la majoritat i la minoritat, caracteritzat per l'extinció de la pàtria potestat i l'atorgament al menor d'edat d'una capacitat d'obrar semblant a la que gaudeix el major d'edat. (...)

Emancipar *v* **1 tr 1 DR CIV** Alliberar (algú) de la pàtria potestat, d'una tutela, de la servitud. **2 p ext** Alliberar de qualsevol mena de dependència. (...)

Universitat de Girona

UAB

Universitat Autònoma de Barcelona

UNIVERSITAT DE BARCELONA

Universitat de Lleida

UNIVERSITAT
POMPEU FABRA

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI

En conveni amb:

Generalitat de Catalunya
Departament d'Acció Social i Ciutadania
Secretaria de Joventut

ac agència catalana
de la joventut

Malgrat que en l'actualitat l'emancipació juvenil s'acostuma a interpretar de forma gairebé exclusiva associada a la consecució d'un lloc de treball estable i d'una vivenda digna, aquesta és una noció molt més àmplia; com es constata en la definició presentada d'aquest concepte. Òbviament tant les circumstàncies laborals com l'habitatge són dos aspectes clau d'aquest procés, però no en són els únics. Si valorem les accepcions que té el verb emancipar podem veure com, més enllà de l'expressió de la possessió d'una determinada condició en l'estructura social, s'està fent referència a un estat d'alliberament del jove de tot un seguit de dependències. L'emancipació juvenil és quelcom més que la sortida del jove de la llar familiar, també representa el reconeixement social de la seva capacitat per a desenvolupar-se de manera autònoma en el món adult.

S'enten que les polítiques juvenils –com apunta el PNJCAT,- han de contribuir a aquesta emancipació dels joves en tant que definició i construcció de ciutadania. És per aquest motiu que es considera que, perquè puguin ser efectives, han de proporcionar elements als joves que els permetin desenvolupar un projecte propi de vida. En aquest context el paper del tècnic de joventut es defineix com el del professional responsable de proporcionar o acompanyar al jove en la recerca d'aquests elements capacitadors i creadors de competències. La seva és una funció preeminentment educativa que, tot i no respondre únicament a objectius pedagògics, si que els incorpora com una dimensió nuclear de la seva tasca interventora.

Les polítiques de joventut s'acostumen a desenvolupar preferentment en l'àmbit de l'educació no formal i, en aquest marc, l'acció d'aquest professional s'ha d'orientar envers una intervenció educativa que cerqui, entre d'altres efectes el desenvolupament d'actituds participatives, l'assimilació de valors i l'adquisició d'hàbits de comportament i convivència entre els joves. Elements afavoridors del desenvolupament de la seva autonomia.

L'ajuda per l'emancipació dels joves no s'ha de reduir a la creació de borses d'habitatge o feina, sinó que ha d'apuntar a més a més al desenvolupament de processos paral·lels d'aprenentatge que permetin adquirir les habilitats i competències necessàries pel context actual. Avui en dia ja s'està treballant en aquesta direcció fent, per exemple, que l'informador juvenil sigui, més aviat, un orientador. Més que donar a conèixer ofertes, cal preparar als joves pel

procés de cerca i gestió de les ofertes. Cal ser proactius en l'estímul d'aquestes potencialitats en els joves.

Des d'aquesta comunicació es vol reivindicar la vessant educativa del tècnic de joventut en l'acompanyament al procés d'emancipació dels joves. Aquesta és una línia de treball que obre una via a l'accés d'aquest professional a aspectes nuclears i significatius de la vida d'aquest col·lectiu. La perspectiva dels "adults com aliats" (Checkoway, 2003) permet abordar aquesta problemàtica amb la complicitat dels joves, especialment la d'aquells que es troben en la franja d'edat més alta i als quals sovint costa més arribar. Des de l'exercici de la seva funció de correduria (Wenger, 2001), el tècnic pot mediar entre els joves i l'entorn sociolaboral dels adults, aconseguint resultats positius en la seva inserció i en el desenvolupament de la seva autonomia. La teoria de l'aprenentatge social de Wenger ofereix un marc teòric apropiat a aquest tècnic per treballar algunes d'aquestes habilitats i competències fent de la seva pràctica un element transformador.

Canclini (2005) adverteix de la importància de l'adquisició d'aquests coneixements i competències en l'era del capitalisme informacional, on les persones que no saben formular les preguntes i demandes adequades als nous escenaris s'exposen al risc de quedar desconnectades o en situació de desigualtat respecte a aquelles que si que en saben o disposen d'una xarxa social prou àmplia com per compensar les seves mancances. S'està produint una modernització selectiva, on amplis sectors de la població estan perdent els seus llocs de treball i de seguretat social bàsica i on els joves, sense ser-ne un cas únic, en són un exemple simptomàtic. La solució no passa únicament per tenir accés a la informació i a les capacitats per emprar les noves tecnologies, que molts joves ja tenen, sinó per saber interpretar la realitat i construir en consonància una itinerari de vida personal. L'emancipació és un procés que s'ha complexificat i ara cal saber evolucionar i adaptar-se contínuament a un context canviant.

Sovint l'accés fragmentat i discontinu que tenen els joves a la informació fa que tinguin dificultats per elaborar una trajectòria vital a llarg termini, quedant-se amb una visió reduïda de les seves possibilitats i dels factors estructurals que els afecten.

Segons l'anàlisi de Giménez i Llompart (2002), un dels fenòmens que està tenint lloc a nivell global i que està afectant particularment als joves és el procés d'assumpció de les trajectòries personals com a conseqüència directa de les pròpies decisions i actes. En obviar la dimensió social estructural que els afecta, els joves afebleixen la seva capacitat de creació d'identitats col·lectives i de consciència de classe. Al 1997, Cartmel i Furlong ja van anunciar aquesta discordança entre la realitat individual com a fet social i la realitat individual com a fet subjectiu. Com a conseqüència d'aquest fenomen hi ha una individualització subjectiva del risc segons la qual, malgrat que els condicionants macrosocials es mantenen amb tanta o més capacitat estructurant sobre la vida de les persones com en èpoques anteriors, aquests no són percebuts com a tals.

Jolonch (2002) indica que tota acció social és producte d'una interpretació i que aquesta suposa donar una significació i un sentit a la intervenció social. En el cas de l'emancipació juvenil també és així i és per aquest motiu que és important veure els riscos associats a l'acceptació d'una interpretació reduccionista d'aquest procés, que n'obvii la dimensió educativa, limitant-la a la consecució d'una determinada condició social.

BIBLIOGRAFIA

- Checkoway, B. (1996): Adults as Allies. W.K. Kellogg Foundation. Battle Creek.
- Furlong, A. i F. Cartmel (1997): Young People and Social Change: Individualization and Risk in Late Modernity. Philadelphia, Open University Press.
- Giménez, L. i Llompart, I. (2002): Les polítiques de joventut a Catalunya: polítiques residuals per a qüestions perifèriques? Barcelona, Ponència III Congrés de la Joventut de Catalunya. UAB.
- Giralt, J. i altres (1994) Diccionari de la llengua catalana. Barcelona, Enciclopèdia Catalana.
- Jolonch, A. (2002): "Educació i infància en risc" Barcelona, Temes Contemporanis, Pòrtic.
- PNJCAT. (2005). Pla Nacional de Joventut de Catalunya. Barcelona, Generalitat de Catalunya. Departament d'Acció Social i Ciutadania. Secretaria de Joventut.